

SNO 62+

---

are no 6657

MADE IN U.S.A.

బ్రహ్మపురిపు కల్లికోట, కాలేజి యిలాకా
 ప్రెసిమరీస్కూల్ మాష్టరగు
 పూడి పెద్ది - సాంబశివరావుచే,
 శ్రుశ్రుక్త్యనుభవంబులతో
 లిఖించబడినది.

ప్రాతచాకలపేటయంగుండు

పమ్మి - త్యాగరాయసెట్టిగారి
శ్రీరావరాజేశ్వరీ నికేతన ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రించి ప్రకటింపబడియె.

1915. సం.

శ్రీ రస్తు.

— .

శ్రీనద్దురుభ్యోనమః.

విగ్రహారాధనమీమాంస.

ఓ సోదర సోదరీమణులారా! ఈ యఖండ భూమండలంబున
సర్వజన హృదయాంతరంగంబున విగ్రహారాధనమును ప్రశ్న వేదన సం
దేహంబు గలవారలై యొకరి నొకరు వాదులాడుచున్నారు. కొందఱు
విగ్రహారాధన కూడదని, మఱి కొందఱు కూడునని, సకల దేశముల
యందు సభలు జేయుచున్నారు, సభలు జేసి యున్నారు, యింకనా
సందేహముఁ దీరక నున్నది. విగ్రహారాధనముఁ గూడు ననుటకునుఁ
గూడదనుటకును, యా విధిని పేధంబులు మనోవికారంబై నది. ఎట్లై
గనిన, అత్తగారు తనకోడలకు రంకుతనముఁ గూడదని బుద్ధి సెప్పి
తాను రంకుఁబోయినట్లు, మనస్సే యా విగ్రహారాధనగూడునని గూ
డదని సెప్పి తుదకు నదే లేకపోవుచున్నది. ఈ రహస్య మెఱుంగ
కుండలోకులు యభిమానంబుతో నెలియక బోరాడు చుందుదురు.
అయితే నిపుడు యా విగ్రహారాధన మెందుకు చేయవలెనో యెందుకు
చేయఁగూడదో, యా కారణ కార్యములుచూసి యా మతములకు
హితోపదేశంబుచే సతముగాదని సమ్మతించజేసి, మరీ హతముఁ జేయఁ
బడుచున్నది. కాబట్టి ఓ విద్యజనమణులారా! నాకుందోచినంతవఱకు
(సైంటుఫికు రీజనులతో) న్రాయఁబడుచున్నది. సావధానముతో నాక
ర్ణించ వేమకొనుచున్నాను. ఈ లోకంబులో సకల మానవులకు త్రివిధ
యారందములుగలవు. అవ్వేవన, 1 విషయాశందము, 2 విద్యానందము,
3 బ్రహ్మనందము వాటిలో విషయాశందమన నిందియములచే పొందఁ

బడిన యాచందమునకు పేరు. విద్యానందమఠ, సంతాకరణ మనగా మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, యహంకారము, ఈ నాలుగుకలిగినవాటికి యంతాకరణమనిపేరు. దీనిచే పాండవబడినదానికి విద్యానందమనిపేరు. లోకములో బహు తరుచుగా విషయాచందమును, విద్యానందమును, రెండాచందములు గలవు. ఇక బ్రహ్మానందమన, యా యంతాకరణ చతుష్టయము లేకుండును పాండవబడినదానికి బ్రహ్మానందమని పేరు. ఈ బ్రహ్మానందగ ముఖవిందేవారు, బహు స్వల్పముగా నుందురు. అట్టవారికే విగ్రహారాధన చేయనచ్చును. చేయరాదనే విధినిషేధ ముగాలిగించే మహాలయమునొందినవారిలు ఇట్టి బ్రహ్మవేత్తల లక్షణ ముగ్ధులన, శ్లో॥ బ్రహ్మానందం చిత్తమ సుఖదం కేవలం జ్ఞాన మూర్తిం । విశ్వోత్తరం గగనసన్నతం తత్త్వమస్మాది లక్ష్మ్యం । ఏకంనిత్యం విమలమ చలం సర్వధీ సాక్షిభూతం । భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుం తస్యం సమామి॥ అనుతే బ్రాహ్మణమతస్థులు శ్రీష్టియకమతము, శాస్త్రధర్మ తము, మహమ్మదుమతము, మఱికోన్ని మతస్థులు విగ్రహారాధనముఁ గూడదని మానసీకారాధనమే శ్రేష్ఠమని బోధించుచున్నారు. సరే, బాగా నున్నదిగాని, యింద్రియములు లేనియెడల మనస్సు సంచార మెట్లుగును? మనస్సులేనిచో యింద్రియములు వ్యాపారముఁ జేయఁజాలవు. మనస్సు యింద్రియములపైని రాజైనను, యింద్రియములు మనస్సుకు భృత్యులై నను యొకదాని సహాయము మఱియొకటికి లేని పక్షమున యసలు పనిసాళ్లే జరుగలేవుగదా! ఒక యింటికి కిటికీలు నాలుగులు యున్నట్లు, దేహమునకు యింద్రియములు తగిలియున్నవి. శ్లో॥ సూర్యకాంతా యథాచాగ్ని శ్చంద్రకాంతా యథాజలం । యథా గ్నో లోహితశ్చైవ కాశ్యంతా యథాస్థితం । బీజాంకురో యథా వాయు స్పర్శస్తే హం యథాపివా । చంద్రచంద్రిక యోదేవ యథాదే హత్యనో వృధా॥ దీని సారాంశమేమన, చంద్ర చంద్రికలవలెనే దేహ ముచకును, మనమునకును, యభిన్నము. మన సెట్లుఁబలింపిన యెడల

నటులనే యింద్రియములు చలించును. ఇంద్రియములకంటె మనసు వేరగుట చేతనేగదా! యింద్రియవృత్తులే నారాధనముఁ జేయకూడదని కేవలము మానసికారాధనముఁ జేయవలయునని గదా, మీఁద నుదహరించిన మతములవారి యభిప్రాయము. తథాభవతు, అయితే నామనస్సే కోట్లు, హాస పారము, నోటాము, బూర్బు మొదలైనవి ధరించరాదా? మనయు నామనస్సంతట మనస్సే తిండితిసరాదా? అదేటోపి ధరించరాదా? ముక్తి దేహమున కెందుకు ధరించబడవలెను? ఆ తిండితిప్పలు యామనస్సే తివవలెనగాని, మనోరమకు సమిలి మ్రొంగవలెను? ఆ మనస్సే క్రాపింగు చేయుచు కొనవలెనగాని, తల కెందుకు క్రాపింగు చేయునబడవలెను? ఈసత్త్వలకు మీద నుదహరించిన మతస్తులేమని సదుత్తర లిచ్చెదరో గదా! స్వంత్యో రీజ నుతో సదుత్తర లిచ్చినవో వాటితోధ్వజకారము విగ్రహారాధన చేయకూడదు. మతియు విగ్రహారాధన చేయవచ్చునన్నవారునుఁగూడా సదుత్తర లిచ్చేయెడల విగ్రహారాధనముఁ జేయవచ్చును. మతియొక రహస్యముఁ గలదు. అదేమన విగ్రహారాధనము చేయవచ్చునన్నవారికిని, చేయకూడదనేవారికిని, మనస్సుయొక్క వ్యవస్థకము. దాని మర్మధర్మములు దెలియక పోవుటచేతి నెల్లు పోరాడుచున్నారు. కావున, యోచననాగరికులారా! సావధానముగా నాకర్ణించవేడదను. యామా - నా - మాయ అనఁగా, యా = ఏది, మా = లేనిది, నా = అది, మాయ = అనఁగా. కాలక్రియమునందు నేది లేనిదో యదే మాయ అనఁబడును. మనస్సు యిది మంచిది, యిదిచెడ్డదని విచారించి చెడ్డదానిని విడిచిపెట్టి మంచిదానిని పట్టుకొనక సకల వస్తువులందున, యాకగలిగి, గ్రామ శునకమువలె నిక్కడికక్కడికి నలుగడల వ్యర్థముగా తిరుగుచుండును. స్వర్గమర్త్య సాతా లోకముల వఱకు నొక ఊముగోవల తిరిగితిరిగి నంచరించుచుండును. ఇట్లు మనస్సు నలుగడల నంచరించుటవల్లనే యెలవారికి జనన మరణ దుఃఖంబులు గలుగు

చుండును. ఇట్లు మంసు విషయ వానర లోలత్వముగలదై, సింహము నొకటిగొట్టునుచే కట్టబడినట్లు, నశ్వరముగఁ దగులుకొని సుఖదుఃఖములచుభవింపచు జనన ముగా నాగరింబున మునిగి యల్లలాడు చుండును. మనస్సు దేనినిదేనిఁ స్మరించుచుండునో, యాప్రకారముగానే జీవునికి జన్మము గలుగును. ఈమనోవానర తనకష్టమును విషయములను నొకల్పించుకొని మీ విషయములందే పరుగెత్తుచు పలుమారు యావిషయములందే ప్రసర్తించుచుండును. చిన్నైత్వములనఁగా, ప్రపంచవిషయములను, యాప్రపంచవిషయములనుగూరుచేరుగు శుద్ధతెలివిని యీరెంటిని ఎఱుఁగు స్థు స్థుండుమంతులలని దీనిని మనస్సుని చెప్పఁబడును. సంకల్పమే మనస్సు, ఆసంకల్పము మంస్సుకంటె వేరుగాదు. ఎక్కడను సకల్పముగనుచో యక్కడనే మంస్సుండును. మనస్సు చంచలమైనది యగునును కృష్ణమూర్తి నశిగతే నీవుచెప్పి మాట నిజమేగాని, అభ్యాసమునల్లనున్ను, వైరాగ్యము వల్లనున్ను, సాధుసాగత్యమునల్లనున్ను, మంస్సు నిశ్చల మగునని యుత్తరవిచ్చి యున్నాడు. వైరాగ్యమనగా సాధనచతుష్టయము. శా! వైరాగ్యంబు ధృఢంబుఁడే పుత్రత్వజ్ఞానమార్జించిన! రావరింభోఁబరింబుఁగై కొని తురీయంబంది యూరీతియో! గామాఘుడగు నానికిం గలుగునే యాగామి యుగంబిది! ప్రాంభాబులు సుతంతంబులు బలబ్రహ్మత్ముడై యుండగాన్॥ తే॥ సాధన చతుష్టయంబుల నామ్యమెఱిగి । వింతలన్నియు మదిలో విడిచింపుడె । మంతనంబగు గురుభక్తి మహిమయగును॥ విశ్వదాభి! సాధన చతుష్టయ మనఁగా నిత్యానిత్యవస్తు వివేకము ఇహమాత్రార్థ ఫలభోగ విరాగము, శమాది షట్కనంపత్తి, ముముక్షుత్వము, ఈ నాలుగు సాధనలకె వైరాగ్యమని చెప్పఁబడును. శ్రీటీలో మొదటిదైన నిత్యానిత్య వస్తువివేకమును గురించి విచారించెదము. ఇందుకు శ్రుతేమని జెప్పచున్నదనఁగా “నిత్యానిత్య వస్తువివేకేన పునస్సంసార నిర్వృతిః । తద్వినా జన్మకోట్యాపి బంధచ్ఛేదో

నసిద్ధతి॥" అనఁగా నిత్యానిత్య వస్తువివేక విచారిణ లేనిచే కోటిజన్మ ములకై నను ఘోరదుఃఖ సంపాదమును దాటలేదు. నిత్యమనఁగా నెల్లపు మంతురది. అనిత్యమనఁగా కొంత కాలముండి మ్మటి లేనిది, ఇందు కుదాహరణమేమన, క్రొక్కాఱు మెళుగు తెరింగుర, యని త్యమైరది. నిత్యమయదాని కర్థమేమన, నొక్క బ్రహ్మమే నిత్య మైరది. రదితరమైన మాన నామ గుణ క్రియలు గల దేహేంద్రియ ప్రపంచము లనిత్యంబులు గీరి పరినత్రేమన, "బ్రహ్మసత్యం జగన్మి ధ్యని" తాత్పర్యము. బ్రహ్మమన, మనము పుట్టరపుమను, పుట్టిన తరువారపు, పోయిన తరువారను, కాలక్రియము నందును, చలిం చక స్వతసిద్ధముగా స్వదేవములయందును, సకల వస్తువుల యందు నున్నదేమియో యదే బ్రహ్మశబ్దమున కర్థము. ఇందుకు శ్రుతి ప్రమాణము॥ బృహి - బ్రహ్మ - వృధా - బృహతేధాతో - అథానుగ మాత్ - దేశతః - కాలతః - వస్తుతః - అపరిచ్ఛిన్నం - యద్వస్తు - తన్ బ్రహ్మేతి - భాష్యం॥ అని యున్నది. అయితే రెనకు బ్రహ్మసత్య మును జగత్ మిధ్యతమును రుచికారలెను గాని, భావనమాత్రము పనికిరాదు. జగత్ ఇతి మాయతే - జగత్, అనఁగా, రెన యరకాలి బొట్టచరేలు మొదలు శిరస్సు పరింతముగల భాగమునకు జగత్తని వేదాంత శాస్త్రముల గొని రిహస్యము. ఇందు కుదాహరణము వ్రా యఁబడుచున్నది. "పాతామే తస్యహి పాదిమూలం సత్యంతు శీర్షాణి సహస్రకీర్ణః" అని శ్రీభాగవతము మరుష్యదేహమునకే జగ త్తని వేదాంతసిద్ధాంతము, అయితే నిందుకు స్వానుభవజ్ఞాన దృష్టితో విచారించి చూతము. ఇందుకు కొందఱు పండితు లేమని రనగా, సమాధి సుషుప్తులలో మాపరామగుణక్రియలుగల దేహేంద్రియ ప్రపం చంబులు పోవుచుండునని సమాధానముపడుచుకొని యూరకుండిగాని, యదెట్లని బోతుగా విచారించినవారుకారె రి. అయితే సమాధియను

శబ్దము స్వామిభవజ్ఞులకు దెలియును. సుష్టుప్తి యందంతటికీ తెలియును. సుష్టుప్తిలో నామరూప గుణక్రియలు గలదేహేంద్రియ ప్రపంచంబులు పోవునని తిరిగి నా సుష్టుప్తి వికర గానే దేహేంద్రియ ప్రపంచంబులు వచ్చునని శాస్త్రజ్యోతిషు లభిప్రాయము. అయితే సుష్టుప్తిలో నేది వచ్చును పోవుచున్నదో విచారించక వారి యిష్టము ప్రకారమనుకొనుచున్నారు ఇందువేరువగారి యనుభవమును చూడండి! క॥ వచ్చునదియుఁ పోవునదియుఁ జచ్చునదియుఁ గలఁగలేక సహజములనుచున్ । విచ్చు విడిగాఁ దిరుగుట! చిచ్చునంబడినట్టి మిమతచెలువమె వేమా॥ అనఁగా సుష్టుప్తిలో నేది వచ్చును పోవుచున్నదో గ్రహించలేక చెడి పోవుచున్నారని సారాంశము. స్వామిభవజ్ఞుల దృష్టిచే విచారించు నెడల నేదివచ్చును పోవుచున్నదో తెలియును. నందంట నందిని, పందంట పందిని నమ్ముచున్నవారి కేమి తెలుసును? అసలు వేదాంత శబ్దము సకే నిజాంశమును గ్రహించలేక క్రియకొనుచున్నారు. శ్లో॥ నదృశ్యతి సగభేతి సపశ్యతి సకాంతతి । వ్యాప్యవ్యాపక యోగస్య తల్లింగం పరమం ప్రభుః॥ నిజమైన వేదాంతము ఘృతానుభవము దెలిసికొని, దానిని దాటిర మహానుభావులకే దాని ధర్మగుణములు దెలియగలదు. తక్కిన శుష్టువేదాంత సిద్ధాంత నూటి వరుల కెంతమాత్రము దెలియఁబడదు. నిద్రావస్థలో ఉన్న స్వాభావికంబైన యుచ్ఛ్వాస నిశ్వాసంబులైన సృష్టికర్మసూత్రం బురుగుపును దేహము, యింద్రియంబులు, జీవులు, మనస్సు మొదలగునవి యన్నియుఁ జడములై పోయిరివిగదా! బ్రాహ్మమతస్థులెట్లు మాంసీకారాధనము సల్పెదో యేమి దెలియకుండచున్నది. మఱియు విగ్రహారాధనము జేయవచ్చు శక్తివారి మతమెక్కడకు పోయినదో గదా! ఇట్టి నిద్రావస్థలో సకల మతములు హతమై పోయిరివిగదా! ఈ రహస్యమును దెలియలేకుండా మతముల విషయమై లోకమునందు యభిమాన కక్షలచే మామతమె దొడదని తెలియని వాదనలు సలుచున్నారు. మతమనగా మనస్సు

కుడకు విగ్రహారాధన చేయవచ్చునన్నవారి మతమును, చేయగూడదన్నవారి మతమును యింక నితరిస్త్రీనవారి మతమును సహేతుకరంబుగా సమ్మతితో హితంబుగా హితోపదేశంబు జేయఁబడుచున్నది. సుషుప్తియే నిత్యమరణమని సమ్మతి? నిద్రయనుదానికి పుష్కల్యైక్యము వ్రాయఁబడుచున్నది. అదేమన, “నిశ్చేషం ద్రావ ఇతి నాశయతీతి నిద్రః” అనఁగా నిద్రావస్థలో నేమిలేకుండ నోటిలో తడియింకిపోవును. అప్పుడు మాత్రము యుచ్చాస్వస నిశ్వాసంబులు (ప్రాణాపానంబులు) నాశికము ద్వారానే వచ్చుచు పోవుచుండును. అందువల్లనే నిద్రలేపగానే నోరుకంపు గొట్టుచుండును. అప్పుడు కొండనాలుకలో (ద్వీర్ఘం టిక) ని సుషుప్తునాశంబు ద్వారా తెలివి సహస్రారంబునకుఁ జేరును. అప్పుడు తక్కిన భాగమంతయు మబ్బువలె గ్రమ్ము చిట్ట చీకటిగా నుండును. సుషుప్తి చాటుటకే వేదాంతశాస్త్రము లుత్పన్నైసవి. ఇందుకు శ్రీ మహాయోగ పురుషులైన శ్రీ వేమనగారి యనుభవము వ్రాయఁబడుచున్నది. ఆ॥ నిద్రలోని నిద్ర నిజముగాఁ దెలిసిన । భద్రమగును విద్య బ్రహ్మవిద్య । నిద్రదెలిసి నతఁడె నిజమైన యోగిరా! విశ్వదాభి॥ ఎన్ని వేలదివ్య సంవత్సరంబులు తల పెగిలగొట్టుకొన్నను నిద్రదాటలేనివాఁడు యోగికాఁడు, వేదాంతికాఁడు, భక్తుఁడుకాఁడు, జ్ఞానికాఁడు, అవధూతకాఁడు, పరమహంసకాఁడు, బ్రహ్మచారికాఁడు, యదైవ్వికాఁడు, రిఫార్మరుకాఁడు, బ్రాహ్మ్య మతస్థుఁడుకాఁడు, సన్యాసికాఁడు, యతియునుగాఁడు, వేదాంతమునకు మూలమంటే నిద్రానుభవము. దానిని దాటినవాడే దేవుఁడు. ఇందుకు స్రమాణమేమన, ఆ॥ మాయపోవు విధము మనుజుఁడు దలఁచిన! మంచి మార్గములగు మానవులకు! మాయ దాటలేని మనుజుఁడు వ్యర్థుఁడు! విశ్వదాభి॥ మతియును, సీ॥ మాయ ద్రొక్కిడు దారి మర్మంబు లిదియని - దెలియఁజెప్ప విసరు తేటగాని । జనులందఱును బుద్ధి చాంచల్య మునుమాని - జాగులేక విసరు జగతిలోను । విన్న మాత్రములోనే విజ్ఞాన మనుదును . పాపాత్ములు విసరు

చట్టుగాను । కామ్య కర్మంబులు గట్టిగా నేయును - కరుణించి వివరంగా
 కలియుగమున । గాన నీగోప్యమైయుగని కలుషమతులు । బ్రహ్మమేనని
 భావింప ప్రాలుమాలి । నరక కూపము బడుదురు నయముగాను । విశ్వ
 దాభిరాఘ వివరవేమా॥ కాపుర, క॥ జాగ్రత్సృష్ట సుఖపుల మార్గ
 ములను మించువాడె మహితుడు భవిలో । స్వర్గావర్గ నిలయుము ।
 భర్తృ కై వల్యపురము బాగుగవేమా॥ కొందఱు యుట్టికెగరిలేరు. వరే
 గదా, స్వర్గము కెగరబోయిచల్లు సుఖస్థియనే మరణమును చాలలేక
 బ్రహ్మవిద్య నభ్యసించ బోవుచున్నారు. బ్రహ్మవిద్యనే మాట నోట
 నుచ్చరించుటకు బహుసులభమేగాని దాని స్వాచార్యవజ్ఞానము మిక్కిలి
 దుర్లభము. నిండుకుం డిప్పుడు తొణకదు, సగము నీటికుండలోగొనును,
 అనుభవము గలవారెను బంగారమువలె బహు నెమ్మదిగా పలుగదురు.
 అనుభవము లేనివారు కంచువలె కింగుమచి వాగుచుందురు.
 నిద్రేప్రకృతి యనఁబడును. పైంగలోపనివత్తులో నిట్లు జెప్పఁబ
 డియున్నది. అదేమన, ఎండమావులందు తోచిన జలము రీతిగాన
 ఖండ సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమునందు తనకు తానే తోచిపట్టి బుద్ధి
 రూపమైన మహామాయాశక్తియే ప్రకృతి యనఁబడును ఆప్రకృతియే
 పర్వరజస్తమా గుణములుగా మారఁబడుచుండును. ఆప్రకృతియే ఈ
 చరాచరాత్మకమగు మహాజగత్తును సృష్టించెను. శ్రీభగవద్గీతానవమా
 థ్యాములోనిది శ్లో॥ సర్వభూతాని కాంతేయ! ప్రకృతిం యాంతి
 మామికామ్ । కల్పతయే పురస్తాని కల్పాదా విసృ జామ్యహం॥
 అనఁగా సమస్త భూతములును సుష్టుప్తిలో లేనవగు చుండును తిరిగి
 సుష్టుప్తిలో నుండియె వచ్చుచుండును. మతియును, శ్లో॥ మోక్షాశా
 మోక్షకర్మాణో మోక్షుజ్ఞా నావిచేతనః । రాక్షసీమాసురీం ప్రకృతిం
 మోహినీం శ్రితాః॥ అనఁగా వ్యర్థములైన యాశలును, వ్యర్థములైన
 కర్మలును గలవారును, వ్యర్థమైన జ్ఞానము గలవారునునగు నవివేకులు
 మోహమును గలుగఁజేయునదియు, హింసాయాచమనదియు, యిసుక

సృష్టావ మైవదియనగుమాయనే యాశ్రయించిన వారిలై నన్నవమో
నించు చున్నారని భగవద్గీతలో నున్నది. అకృతినేదానికి వ్యతిరేకర్థ
మనున, ప్రకృతి-క్రియతే జగదారంభ-మనయేతి-ప్రకృతిః॥ అనగా
జగత్తు సృష్టి దేనిచేత నారంభ మగుచున్నదో, దానిని ప్రకృతి యనఁ
బడును. సముద్రజలమె యలలు, బుగ్గలు, నురుగులు, యుష్మగా నగు
నటుల మనస్సనేడి మాయే ప్రకృతిగాను, యవిద్యగాను, చైతన్యము
గాను, తెలివిగాను, యహంకారముగాను, దేహిగాను, యజ్ఞానముగా
ను, తమస్సుగాను, కారణదేహముగాను, యవ్యక్తిముగాను, మార
బడుచున్నది. ఆ యన్నియు సర్వాయపనంబులుగాని, యన్యంబులు
గావు. ప్రకృతి యనగానెంతో మాయయనంగా నంతే. ఏది కాల
శ్రయమునను లేదో యదేమాయని యింతకుముందే వ్రాయఁ
బడి యుండును. లేనిదానిని సత్యమనినన్ని, చేయుచున్నవిగ్రహ
రాధన, మాంస కారాధనలు మామను కూడిదని చప్పుచుచున్నారు.
అట్టివారు వివర్తిజ్ఞానులు గనుక నట్లు చెప్పుచున్నారు. ఇందుచే
తనే శ్రీభగవద్గీతా నాల్గవ అధ్యాయములో నిట్లు వ్రాయఁబడియు
న్నది. అదేమన, శ్లో॥ చాశుర్వర్ణ్యం మయాసృష్టం గుణకర్మ విభా
గశః॥ తస్యకర్తా మపిమాం విద్ధ్యకర్తార మవ్యయం॥ అనగా, మాయ
యొక్క త్రిగుణ కర్మమునుబట్టి మనోబుద్ధి చిత్తహంకారము లనెడి
నాలుగు జాతులు పుట్టివి. సంధ్యాసంతతివలెనే (గొడ్డుదాని సంతతి
వలెనే) ప్రకృతిలోనుండి మనోబుద్ధి చిత్తహంకారములు గలిగినవి.
ఆ సంధ్యాపుత్రోత్సాహములో నందఱు సంతోషించుచున్నారేగాని,
అది నిజమైన బ్రహ్మానందము గాదని మొదటి పేజిలోనే వ్రాయఁబడి
యున్నది. లోకంబులో తుచ్ఛానందములకే మనసావృతమనును.
ప్రకృతి శాస్త్రములయందు బహువ్రీతి నుంచెదరు. సమ్యక్మైన మత
ములోటి యేమతము పనికిరాదు. సత్యమైనదే సమ్యక్తము. మిథ్యా
మతములన్నియును సుఖ ప్తిలో నేమైనవో, విచారించండి! ఇందులో

నన్ని మతములును నన్నగిలి పోయినవి. అందునిమిత్తమే, ఉ కాయ మనిర్యమున దెలివిగానక మంత్ర లయాదియోగసో । పాయములైన సిద్ధులను ప్రజ్ఞలుగా దలపోసి మూఢులై । మాయల సంకుపారు నశు మంత్రపు యోగులు గాని ముక్తికొక । దాయగలేరు వీరలకు పంభమి మోక్షము లెంచిచూడగల ॥ అచఁగా, నీనుషుప్తిలో ఘోరనూత్మభో గప్రదంబులగు కిగ్మంబులు లేవుగనుక దేహములేదు. ఉన్నట్టేమి స్వ పాయుండనే యుండదు. కావున దేహము నిత్యమైవది గాదని స్వాను భవ దృష్టిచే తెలియఁబడును. ఎన్ని శాస్త్రములు వెదకి జూచినను నుషు ప్తిదాలవలెఁనిఁ చెప్పెనునే గున్నవి. ఆరహస్యము నెఱుంగకుండా నున్నారు. మేముగానే నిద్రకంట నేమి వచ్చుచున్నదఁగా, నవ్వి మును గ్రహించుచుండు తెలివివచ్చుచున్నది. పోవుచున్నదిగాని, నామ రూప గుణక్రియలు గలదేహేంద్రియ ప్రపంచంబులు రావడములేదు. పోవడిములేదు. ఇందుకు మఱొక దృఢాంతము వ్రాయఁబడుచున్నది. అదేమన, చిన్న బాలురు దాగుమమూతలాటలో గిరిగిరి తిరుగుచుందు రుగదా? అప్పుడు బాలు రేమనుకొనెదరనగా, భూమి, యిండ్లు, చెట్లు తిరుగు చున్నట్లు భావించెదదు. అయితే నాభూమి మొదలగునవి తిరు గుచుండునా? లేక తాను తిరుగుచుండునా? ఆలాగుననే నుషుప్తిలో తానైన తెలివే వచ్చుచు పోవుచుండునుగాని, దేహేంద్రియ ప్రపంచం బు లెంతమాత్రమును రావడములేదు. పోవడిములేదు. ఇందుకు శ్రీభ గవద్గీతలో నిట్లు వ్రాయఁబడియున్నది. అదేమన, శ్లో॥ అధచైతన్యం నిర్మాతం నిర్వంవా మన్యనేమృతం । తథాపి త్వంమహా బాహూ న్నై నం శోచితు మర్హసి ॥ అచఁగా తెలివి రోజు వచ్చుచుపోవుచున్నది. తెలివిపోయిన తరువాతను, తెలివి రాకమునుపును నీకేమి దెలియఁబ డదు. అందు నిమిత్తమెందుకు దుఃఖించెదవు? అని శ్రీకృష్ణ భగవా నులవారు యద్వైత కువదేశించి యున్నారు. ఇందుకు ఒరియీ బ్రహ్మ గీతలో నిటు వ్రాయఁబడి యున్నది. అదేమన, (బ్రాహ్మవోలాగా

తోవోంగె - సెవోచ్చోయి - చింతిలె - లోభిలు - గాతి | జబాబెలే
జబా సెహిశాకు జబా - సెహిటి - మోమా - ముగొతి | అనగా, సం
యోగ వియోగములు రెండును నీదేహములోనే నిత్యము జరుగుచు
న్నవి. జీవుడు నిత్యము క్రి పొందుచునే యున్నాడు. సుషుప్తి దాట
లేని యజ్ఞానులు దాని మర్మమును గ్రహించ లేకుండునన్నార. మం
చిది, యీ తెలివి జీవుని ధర్మమా? కాదో, విచారితము. ఈ తెలివి
జీవుని స్వభావమైన వో జాగ్రత్సస్వ సుషుప్తులనడి కాలక్రయమందు
నేకమాస్తరుగా నుండక జాగ్రత్సస్వంబులో నగఁబడి, సుషుప్తిలో
నెందుకు లేకపోవు చుండును? తెలివి జీవుని స్వభావమైన యెడల నాజీ
వుని నంటే యుండవలెనుగాని, మఱియొక వేరుగుచున్నది? ఒక సం
చాదాన చక్ర రయందుండు తీపు యీ పంచదార చక్ర యొక్క స్వా
భావము గనుక నా చక్ర రయందు సదా నంతిపెట్టి యుండును. ఆప్ర
కారము తెలివి జీవుని ధర్మము కాదుగాని, యదివేరుగు పదార్థము.
ఇకను లోకానుభవము విచారించెదము. నేనునిద్రపోతిని, తనకు తెలివి
రాలేదని చెప్పుచున్నారు గాని, జీవుడు రాలేదని చెప్పదములేదు.
కాఁబట్టి జీవుని కంటె తెలివి వేరుగు పదార్థము. ఈ తెలివి యుండుట
చేతనే సకలమైపచారిని సుఖదుఃఖంబులు, పుణ్యపాపంబులు, స్వర్గన
రకంబులు, మొదలైనవనియు గలుగుచుండును. ఈ తెలివిచేచి చిత్ర
విచిత్రమైన దేవకృత్యంబులగు రైల్వే, టెల్లిగ్రాఫ్, ఫోనోగ్రాఫ్, మోట
రుకారు, మొదలైనవి చేయఁబడుచున్నవి. ఈపదునాలుగు భవనములు
దానిచేతనే సృష్టించఁబడినది. క॥ ఇచుడస్త మించుశతినా! తనికీరణము
లతనితోడ దగజనురీతిన్ | బెరుమాన సంభుపాలిసిన | మునుగొని
తద్గత వికారము పాలియు గనుక॥ సూర్యుడుదయించిన యెడల నాత
నికీరణము లతనితో వచ్చునట్లు తెలివి రావడముతోడనే సుఖదుఃఖం
బులు మొదలగు ద్వంద్వంబులు వచ్చుచుండును. తిరిగి నాతని కీరణ
ము లాతనితో పోయినట్లు తెలివి సుషుప్తిలో న స్తమించగానే యాను

భద్రాభములు దానిలో లీనమగుచుండును. నిత్య మిట్లగుచునేయున్నది. అయితే నట్టితెలివే సర్వము కృష్టించుచున్న గాని దానినిసృష్టిం చేదేదియుచలేదు. ఇందుకు వేమరగారి యనుభవమును వ్రాయఁబడుచున్నది. క॥ చిన్నది యెల ప్రాయము | గన్నది పతిలేకనుతుని కడు చిక్రముగా | నన్ను రతికేళిఁగగు | చ్చయ్యక పెంచెనెవఁడు జగమురవేనగా | అ॥ చిత్రమగ్రమహిమ సిద్ధికిచ్చిది | పుత్రునిభువిగ నెను పూర్వమందు | కండ్లిలేనుతుఁడు ధాత్రినినేలెరా | వి॥ మఱియును, క॥ సకలము నాకలి నొక్కై | నిలలాత్ముఁడు పెట్టెనుఱుగు సీచపు గుణముల్ | సకలంబై తాఁ జంపుచు | వకటాయా నస్తుకెవ్వ రందురువేమా॥ అ॥ గా నానస్తువు తెలివే నుమండె! ఓ విగ్నజ్వలూరా! ఈ లోకంబులో నన్ని గ్రహించి నీ తెలివించేనే నుమంకి! గాని తెలివియుక్క మహారిహస్యంబులు తెలిసి న లేకున్నాగు. ఆహా! ఇదేయ యాశ్చర్యము! లోకములో నొకా నొకఁడు గొప్ప బుద్ధిమంతుడని, మహా తెలివిమంతుడని జ్ఞాపించెదరు గదా! ఆ తెలివెంతయున్నది? అదెక్కఁనున్నది? దాని న్యరూపమేమి? మఱియు దాని హామణమేమి? ఈ ప్రశ్నలు వేసినవో యేమి జవాబు చెప్పనేలేదు. కాకుల కూతలులాగు కూయుచుండురు. ఇందుకు వేమరగారి స్వానుభవ నీయమగు వద్యమును చక్కగా నాలకించండి! అదేమర, క॥ శ్రుతియు క్త్యనుభవము లేకయె! మతి హీనుని బల్కినట్టి మాటలు చూడక! సతమని నమ్మగరాదది! యతులితమగు పూర్ణపదవి యందదువేమా॥ మఱియుకటి వినుండి! క॥ ఎక్కడి చదువులు బోధలు | మక్కువ ననుభవములేని మాటలు వినఁగా | పుక్కిటి పురాణములకే | జక్కుల సంతోషమిలన్ సద్గణ వేమా॥ అయితే నీ తెలివియుక్క పూర్వోత్తిరములు తెలియనివారు దీగ్రహారాధన చేయువచ్చునని, చేయరాదని వాదులాడెదరు. లోకములో నన్ని తెలినుకొనిన, నీ తెలివే తెలిసికొనుచున్నది. తుదకు నిదే మిశిరుచున్నది, ఇందుకు ప్రమాణము. అ॥ చదువులన్ని చదివి చాల

వివేకియై మగుడి తన్నెలుగక మంద జనుడు! వ్యర్థచదువు చదివి మెట్టి
యై చెడిపోవు విశ్వ! ఆహా! మహాకవిచిత్రము చూడండి! ఆ! చదు
వులన్ని చదివి స్వర్ణాడయ్యును! బ్రహ్మవిద్య లెల్ల పదిటఁ గలిపి! మురికి
యోనిఁజూచి పరిమయోగము మానె! విశ్వ! దీని యనుభవ
మేమనఁగా నీ లోకంబులో నెంత వేదాంతశాస్త్ర భ్యాసముచేసినను,
మతెంతటి వాఁడైనను సుషుప్తియనడి యోనిలో నెఱుకొను చున్నాఁ
డు. ఇందుకు శ్రుతి! మయ్యేవ సకలంబులం మయిసర్వం ప్రతిష్ఠితం! మయి
సర్వం లయంయూంతి తగ్రహ్య ద్వయమస్మృహం! సర్వము
సుషుప్తియ కే యోనిలోనుండి జాతమగుచున్నది. తిరిగి నెందులోనే
లయము నొందుచున్నారు గదా, ఇట్టి వారికి బ్రహ్మవిద్యయెట్లు సం
పించుచు? సేషుప్త్యనే బీజమునుండియే సర్వము పుట్టుచుండునుగదా,
ఒక మెట్టి విత్తింబులో నంత పెద్ద వృక్షము, కొమ్మలు, యాకులు,
యాడలు, మొగ్గలు, పండ్లు నంతహృతమై యుండునట్లు యీ సుషు
ప్త్యనే బీజములో నీసర్వ చరాచర బ్రహ్మాండంబు యావత్తు నణగియు
న్నది. దానికటువంటి సత్తాగలదు. ఆసుషుప్తనే బీజము నశించితేనే
గాని మో. మెంతి మాత్రము లభింపదు. అదెట్లు నశించు ననఁగా,
శ్లో! అన్నిగ్ధం యథాబీజం శాఖాపల్లవ వర్జితం | జ్ఞానగ్ధం తథా
యోగి పుష్కలం సవిద్యతే | ఇతి వేదాంతడిండిమః || శ్రీ భగవద్గీతా
నాల్గవ యధ్యాయము ౩౭ - వ శ్లో! యదైథాసి సమిద్ధోఽగ్నిస్త్వ
సాం కురుతేజ్జనః | జ్ఞానాగ్ని సర్వకర్మాణి భస్మసా త్కురుతేతథా |
దీని యభిప్రాయము సకల మహాజనులకు దెలిసిం యంశమే, శ్లో! సహి
జ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహవిద్యతే | తత్సర్వయం యోగసంసిద్ధః కాలే
నాత్మనివిందతి | ౩౮ | అనఁగా నీ లోకమందు జ్ఞానముతో సమానమై
నదియు, భావములను బోగొట్టి శుద్ధిని గలుగఁ జేయునదియులేదు. కర్మ
లనుసరించువాడు క్రమముగా ముక్తి నొందుదురు. జ్ఞానులు సదృశ్య
లముడే సహజము కి నొందెదరు. పాపమునఁగా నేమో! వాయుబడు

చున్నది. శ్రుతి! దేహాహార మితిసంకల్పో మహాపాప మితిస్ఫుటం! అమృత బంధోపనిషత్తు రీతిగా చేపొందియ మనోబుద్ధి చిత్తహంకారంబులే తాననెడి దేహార్మిబుద్ధియే మహా పాపమైయున్నది. ఇంతకన్న మరి పాపము లోకములోనే లేదు. ఇందుకు వేమనగారి యభిప్రాయ మేమన, “పాపమనఁగి వేఱె పరదేశమునలేదు! తనదు కర్మములను తగిలి యుండు” నని యున్నది. దీనిపేరే, సరకము, సంసారము, యభిమానము, యహంకారము, యజ్ఞానము, భ్రమ, మృత్యువు. మృత్యువనఁగా, మృగ్యోస్యమృగ్యు మావస్థితి యహ ఇహనానేవ పశ్యతి! అనఁగా మీద వ్రాసియున్న పాపమునకే యర్థమగుచున్నది. యోగమనఁగా, యజ్యత ఇతి = యోగః॥ అనఁగా నైక్యమని యర్థము. అయితే దేనికి దేనికై క్యమో జెలియవలెను గదా! తానైన దానికిని సగుణస్వరూపులైన బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులకు మూలంబైన పరాశక్తి కథిస్తాననుగు పరిపూర్ణ సంబ్రహ్మమునకును కాలత్రయము నందు నేకత్వము సహజమైయున్నదని స్వానుభవ జ్ఞానదృష్టిచే గ్రహించఁబడేదానికి యోగమని, మోక్షమని, యదైవతమని, పంచముక్త్యా తీతమని, యహంకారమనోనాశనమని నిర్వికల్ప సమాధిని, సహజామరస్మరాదయోగమని, బ్రహ్మనిష్ఠయని, విదేహకైవల్యమని మొదలగు పర్యాయ నామములు. ఓహూ మూర్ఖవాచులారా! నిష్కారణముగా తనెవరో తనకు తెలియకుండా విగ్రహారాధన చేయవచ్చునని, చేయరాదని, సభలకుగూర్చి యభిమానముతో నుపన్యాసంబు లిచ్చెదరు? అందుకు తగిలది వ్రాయఁబడుచున్నది. శ్లో॥ లాభావం పరిత్యక్త్యా శివభావం చకారయేత్ | శివభావం పరిత్యక్త్యా ఆత్మభావం చకారయేత్ | ఆత్మభావం పరిత్యక్త్యా అచలభావం చకారయేత్ | ఏవం విజ్ఞాన సంప్రాప్తే సర్వోముక్తి ర్న సంశయః॥ అనఁగా దీని యభిప్రాయమేమన, మిక్కిలి యజ్ఞానావస్థలో దేవుడనఁగా నెవరో యోగసందేహ మొదల నొకశిలాహంపముగల విగ్రహమునందు మనసు

నిల్పించవలెను. ఈ ప్రకారము కొంతకాల మనుభవమైన తరువాతను ఆశిలావిగ్రహముకంటె వేఱుగానున్నదని విచారించి తరువాత నాశిలావిగ్రహమందేతేజవిడిచి మనస్సుతో నారాధించుచుండును. ఈలాగున కొన్నాళ్లైన తరువాతను అప్పుడు యీ మనస్సు సుష్టుప్తిలో లీనమగుచున్నది. గరుక మాంసీకారాధనగూడా పోవుచున్నది. తరువాత నాత్మగురించి ధ్యానించుచుండును. తరువాతను పరమాత్మయొక్క స్వానుభవమగును. అప్పుడు విదేహకై వల్యము సంప్రాప్తమగును. ఇట్టి యనుభవము గలవాడే నిజమగు రిఫార్మరు. నిజమగు బ్రాహ్మ్యము తస్థుడు, ఇందుకొక దృష్టాంతము వ్రాయఁబడుచున్నది. అదేమన, ధరుర్విధ్య వేర్చుకొనువాఁడు ప్రథమముగ జెద్ద ఎద్ద వస్తువులమీఁదఁ దన గురిని నిలుపును. క్రమముగఁ జిన్నవస్తువులపైని గురి నిల్పుటకు నేర్చును. ఈ విధముగఁ బ్రతిరూపపుఁడును భగవంతుఁడును రూపముల పూజించిన మనోనిశ్చలతఁ బొందును. కాలము గడచిన తనమనోదార్థ్యము హెచ్చిన కొలఁదినిఁ బరమేశ్వరుని నిర్గుణహవమునుఁ బూజింపవచ్చును. ఓహో! బుధజనులారా! ఈ లోకములో ననేకు లిత్తరులకు మతము బోధించుటకుఁ బదులుగా తానే యాకాలమంతయు నీశ్వరా రాధనయందు వ్యయపఱచినిఁ బొగుండును. ఇదియే మతమును బోధించుట. ఇహలోక వ్యవహారములనుండి తొలగి జితేంద్రియుఁడైనవాఁడు నిజమైన గురువు. దిగంతములనుండియుఁ బలుమంది జ్ఞానోపదేశమును వాంఛించి పిలువనిపేరంటమున వచ్చి యిట్టి నిజగురువుఁకు సేవఁజేయుదురు. “నేను వికసించితిని నామకరందమును గ్రోలవలసినదని పుష్పమువెల్లి తుమ్మెదలకుఁజెప్పచున్నదా?” మ క్రియొక దృష్టాంతము చూడండి! నేతనిఁ జక్కగ మరగి పెట్టి యందులో రొట్టెలకై విండినివేసినపుడు విశేషధ్వని గలుగును. క్రమక్రమముగ నాధ్వని తగ్గి పోవును. ఆరగిదినే స్వల్పజ్ఞానమును గలిగి యున్నంతవఱకు సరుకు వట్టిపాదములఁ జెట్టుకొనుచు నుపన్యాసంబుల నిచ్చుచుండును గాని

జ్ఞాని "త్రైలోక్య దుర్లభంబని" యవన్నియు మాని సర్వకాలముల
యందు శాంతిగలిగి యుండును "నేజ్జనుండు బల్కు చల్లారని" చెప్ప
బడును. వివేకము విరక్తి గలిగిన మనస్సులేక నూరక శ్రుతి స్మృతు
లను వశించుటవలన లాభములేదు. తెలివితే తెలియఁబడిన వాటిచేత
తెలివి తెలియఁబడదు. ఏమన, తెలిసి కొనేదానిచేత తెలియఁబడేవి
తెలియఁబడునా? తెలియఁబడేవాటికంటె తెలిసికొనేదే ఘనమైనది.
కావున తెలియఁబడే భాగవత, భారత, భగవద్గీతా, బాహ్యవ్రహ్మఃత్ర
యములచే తెలివి తెలిసికొనలేవు. ఇట్టి సుఖదుఃఖములు మొదలగు
ద్వంద్వములు గలుగఁజేసే తెలివినే (చైతన్యము) ఆడలేక యంగ
ళము వంకరిన్నట్టు, దాని పూర్వోత్తరములు గ్రహించలేక నాతెలివే
బ్రహ్మమని. అయితే, తెలిసినా, తెలియకున్నా, తెలివి తెలివై యు
న్నది. ఎట్లాగనగా, వేపాకని తెలిసినాచేడే; తెలియకున్నాచేడే. ఆవేపా
కున్నంతసేపు యాచేమహేమ ఆవేపాకునుదహించియెడల నాచేమహేమ
ను. ఆలాగునే తెలివితానముకొన్నను తానను కొనకయుండునను సుఖ
దుఃఖములు మొదలగు ద్వంద్వములుహేవు. ఎక్కడై ననువేడినీళ్లవలన
యొండ్లకాలిహేవునా? దీపముయొక్క పేన్నంత మాత్రమున చీకటిహేవు
నా? అన్న మన్నంతమాత్రమున యాకలిబాధతీరునా? కాబట్టి తెలివే
తానను కొన్నంతమాత్రమున సుఖదుఃఖములు మొదలై నవి హేజాలవు.
లోకమున నిట్టి తెలివితేతనే విద్యాచందమనుభ వించుచున్నారగాని తెలి
విలేనిబ్రహ్మచంద మనుభవించలేకుండ నున్నారు. ఇందుకు పెద్దలవాక్య
మునిచారించెదము॥ తత్వము॥ పాటగాపాడవలెను॥ జ్ఞప్తిబ్రహ్మం బను
చుబల్కెరు॥జ్ఞానులమని॥ జ్ఞప్తిబ్రహ్మం బై తే సుప్తిలోనుస్థిరంబుగ నుం
డవలెగదా॥ జ్ఞప్తి సుప్తిలో నణగినంతట । జ్ఞానమెచ్చట బాయనహ
హా॥ జ్ఞప్తిబ్రహ్మం॥ ఏకతీరుగ నున్నదేదో యదియు బ్రహ్మం బనుచు
దెలియక । రాకపోకలు చెలిగె యెఱుకను । ప్రాకటంబుగ నమ్ముకొ
నుదు॥ జ్ఞప్తిబ్రహ్మం॥ పుట్టు చావును లేని యచలము । బట్టబయ్యలై

యూడగాను । వట్టిమాటల భ్రమలచేతను ! మట్టు దెలియక మహిని
జనులు॥ జ్ఞప్తిబ్రహ్మం॥ ఈ యాచారముగల దేహమందు తెలివియు
క్కరూపము, సరియైనదియు, దాని యుత్పత్తి స్థితిలయములు మొద
లైనవి తెలిసికొనవలెను. ఇక నెట్లవగా, తెలిసికొనేదిని తెలియఁబడేదిని
యొక్కటై యూడవలెను. అభిన్నజ్ఞానముచేగ్రహించబడేట్లు భిన్నజ్ఞా
నము తానైన తెలివియుక్క నిజరూప సందర్శనము కాజాలదు. అయితే
తెలివి తెలివే తెలిసికొనవలెను. అందుకు నేలాగఁగా॥ శ్రుతి॥ మన
సైన సురశ్చిత్వా పాశం సరమబంధనం । భవానుత్తర యాత్మాం
నానా వన్యేన తార్యతే॥ అనెడి మహిమనుషుడుగా విషము విష
మువల్లను, బాణము దానికి సమానమగు మఱియొక బాణమువల్లను,
ఖండింపఁబడినట్లు, మఱియు మఱియుచేతనైనను, లేక తెలివిని తెలివి
చేతనైనను ఖండింపవలెను. అప్పుడు తననిజరూపమగుబడుటకు సందే
హముండదు. అందుకు తెలివినిత్యము ముగ్ధునిగా తిరుగుచుండును.
ఆముగ్ధుడే జాగ్రత్తివృత్తి సుఖులు. ఈ తెలివి రోజును ముగ్ధు
లలో సంచరించుచుండును. వాటిలో నేమైన తెలియునేమో విచారించె
దము. రోజును తెలివి వచ్చుచున్నదిగాని, అదెక్కడినుండి వచ్చుచు
నదో యేలాగున వచ్చుచున్నదో మల్లి యందలికి వచ్చుచున్నదిగాని,
దారిహస్యమేమి తెలియకుండ నున్నది. తెలివి వచ్చేసరికి దేహరూప
మైన తరువాత మరీ తెలివి వచ్చుచున్నది. అసలది సూక్ష్మదేహమ
య్యేయున్నది. అదిముదరది, యిదిలేతది, తల్లిపిల్లలకు భేదములేదుగా!
తెలివి వచ్చుచున్నపుడు దాని నిజరూప సందర్శనము కాజాలదు.
తెలివి యున్నప్పుడు విచారించిన యెడల పాఠునిరు రెండు కలిసియుండు
నట్లు తెలివి దేహము రెండు కలిసియుండును. అప్పుట్లో తెలిసి కొనెద
నునన, తానుతెలివని, మఱి తాను దేహంద్రియ జీవులు కాదని తెలి
యఁబడుచుండును. అటుపైది లేకపోయె, క్రిందివి కాకపోయె, మధ్యను
‘నేను నేనని’ ప్రేరేపించుచున్నది. అప్రపెయ్యగాక, గేదెపెయ్యగాక.

నమమ దిక్కుమాలిం పెయ్యగా విరహస్యధ భయములతో నీళ్లు
కొనబడును. ఇకను తెలివి పోయి నపుడు తెలిసి కొనక మనిన,
యసలు సర్వము గ్రహించుచు తెలివే పోయిన వెనుకను మఱి
తెలిసికొనే దేది యున్నది? అన్నియు జడంబులై పశియున్నవి.
ఓ సకలమైన మృత్యులారా! ఇందుకు మీ నడుత్తరపు లేమి చెప్ప
గలరు? తక్కిన యాకదంపుమాటలేలా? ఇటువలెని మార్గమేమి?
అభిమానములేని మృతమేనమ్మృతము? ఓ సంఘసంస్కారులారా! ఇందు
కుత్తర మేమిచెప్పగలరు? ఊపిరివలన బాజుపెరుగనట్లు వట్టిమాటలవలన
తృప్తి గలుగునా? మీసాలు మీది చెముట బిందువువలన దాహము
తీరునా? పులినిచూచి నక్క-వారెలు పేసికొన్నట్లు, అక్కడిక్కడ నేర్చు
కోన్న మాటలవలన బ్రహ్మజ్ఞాని (రిఫార్మరు) యగునా? స్వాత్మాం
దాచు భవజ్ఞాన దృష్టికావలెను. పంట్లలమన్, బూట్లు, ట్రవరసు,
నెక్టాయి, క్రాపింగ్ మొదలయిన వాటిచే బ్రహ్మవిద్యా స్వరూపిణి
యగు ముక్తికాంతామణి లక్ష్యపెట్టను. క॥ ఎక్కువ చదువులు, జది
విం, చక్కనివాడైనరాజు చంద్రుండైనన్! మిక్కిలి కొక్కములియ్యక!
జిక్కదురా ముక్తికాంత సిద్ధము సుమతీ! ముక్తియు నీముక్తికాంత,
యశవియంచుండుట వలనను, యనేకములై స గ్రంథములను, జదువుట
వలనను, వ్రతముల ననుష్ఠించుటవలనను, యాగములు చేయుటవలన
ను, ధామము ఖర్చుచేయుట వలనను, యుపవాస శివరాత్రులు చేయుట
వలనను, పుణ్యతీర్థయాత్రలు చేయుటవలనను, బ్రహ్మచర్యము, సన్యా
సములగు మొదలగు యాశ్రమములలో నడిచినను లక్ష్యపెట్టదు. దానికి
మనస్సు జయించిన వారిమీద మిక్కిలి మక్కువ తక్కిన వారియందు
రవ్వంతైనను కన్నుంచదు. ఇట్లు మహా పనిషత్తునందు చెప్పబడి
యున్నది. కాబట్టి యన్నిటికంటె మనోజయమే శ్రేష్ఠము. మనోజ
యములేనిదే రిఫార్మరు కాదు. బ్రాహ్మ్యమతస్థుడునుకాదు. అసలు
దాని కేమతములేదు. మనస్సుకే యన్నిమతములు అసలు మనస్సే

మతము, మతములేనివారు మహిలోనే లేరు, కావున, ఆ మతము
 తెన్నియెన సతములై యుండవు । సతములందు నొకట జగములోన ।
 అన్ని మతము వినువ సరయ నొక్కఁడు లేఁడు విశ్వదా॥ ఓ వివేక శిరో
 మణులారా! తెలివి విడిచినవరువారను తెలివి రాకముందునుండే తత్త్వ
 ము గ్రహించివవాడే పరిపూర్ణమైన రిశార్మిరును బ్రాహ్మ్యమతస్థును
 తక్కిన వారందఱును వట్టి బూటకులునుమండీ! వారి మాటలు విశ్వ
 సింహవలదు. నోటిమాటలకు కరువా? ఇట్టివారే లోకములను పాడు
 చేయుచున్నారు. ఇదిగో! చూడండి మార్గముకనఁపఁచుచున్నాను. సావ
 ధానముగా నాకర్ణించవలెను. ఇట్లు తెలివి దేహము రెండు వస్తువులు
 మారుచున్నవి. అయితే నెఱు రెండు వస్తువుల కెన్నిమార్పులుండునో
 ముందు విచారిరేచి చూడవచ్చును గదా! ఆ మార్పులేనఁగా, తెలివి
 దేహము రెండు కలిసియుండు మార్పొకటి. తెలివిపోయి దేహముండు
 మార్పు రెండవది. అందఱికి నీ రెండుమార్పులే కనఁబడు చున్నవి.
 వీటికే యెఱుక మఱుపులని, సంయోగ వియోగములని, వ్యక్తావ్యక్త
 ములని, పర్యాయపదములు, నిత్యమిట్లునే జరుగుచుండును. ఇందుకు
 మఱియుక మార్పేమైననుండునేమో విచారించెదము. అదేమన, నొక్క
 తెలివియుండి దేహము లేనిమార్పుమూడవది. ఇంక మార్పులుండినచో
 యతివ్యాప్తి పట్టును. గనుక మరి మార్పులుండకూడదు. నుండవు
 ఈ మార్పువలననే నకల దోషములుపోయి నిజరూప సందర్శయోగమ
 గును. దీనిపేరే శాస్త్రాదులలో తురీయమని పేరుగలదు. శరీరమందు
 గల వ్యాధి మాన్పుకొనుటకు వైద్యుఁడును మందు నెట్లావశ్యకమో
 యట్లు చిత్తమందలి మలినవ్యాధి కుదిరించు క్రినుటకు నద్గురువును
 తుర్యామృత రసమును యావశ్యకమై యున్నది. శ్లో॥ గురోస్మృతేన
 జ్ఞాతవ్యం నాన్యథా గ్రంథకోటిభిః॥ అన్యథా లభితంనాస్తి సత్యం సత్యం
 పునః పునః॥ మఱియు తుర్యానుభవ మెట్టిదనఁగా, శ్లో॥ యదానంద
 రూపం ప్రకాశస్వరూపం నిరస్తప్రపంచం పరిచ్ఛేదశూన్యం । అహం

బ్రహ్మ వృత్తైకగమ్యం తురీయం సుబ్రహ్మనిత్యం తదేవాహమస్మి! అని శంకరులవారి యనుభవమేమిది. శ్లో॥ నిషేధ కృతేనేతీతి వాక్యై సమాధి స్థితానాం యథాభాతి పూర్ణం | అవస్థా ప్రయాతీతమేకం తురీయం సుబ్రహ్మనిత్యం తదేవాహమస్మి॥ అని శంకరులవారి యనుభవము. శ్రుతి! ఏకయేవాత్మ ముతన్యో జాగ్రన్విష్ణు సుషుప్తిషు | స్థానప్రాయ ప్యతీతస్య పునర్జన్మ నవిద్యతే॥ ఆత్మభస్వన ప్రకాశ మెటులుండుననగా, నీ! భాసుకోటి ప్రభా భాసుంబగు వెల్లు పరులచూచిం గాన బడచెల్లు | గురుకృప చేగాక గురైలుంగని వెల్లు సమదృష్టిచే నమరువెల్లు | విమృల్ల తాపరి వేష్టికంబగు వెల్లు ఘనీల కాంతుల గ్రక్కున వెల్లు | దశవిధ ప్రణవనాదములు గల్గిన వెల్లు మానులెన్నెగరమ్య మైవ వెల్లు | ఆపిమధ్యాంత రహితమై నట్టివెల్లు యిట్టి వెల్లును నేవింప నట్టిచెడ్డ | వారికేల లభించు కైవల్య పదము॥ ముదరి పుపాల మునిజన హృదయలోల వే.ఐగోపాలభక్త సంత్రాణశీల॥ ఇటు వంటి తుర్యానుభవము గలవాడు సంసారములో నెట్లుండుననగా, క॥ లోకము మాయని మదిలో! లోకంబున గలియకుండు లోనగు జెలియు॥ మాకుమ్మర పురుగునువలె! లోకంబున నుండుయోగ లోలుడువేచూ॥ ఓ విద్యజ్ఞనులారా! ఇట్టి తురీయాయుభవము నెఱుంగనివారు మరమనే గోతులలోఁబడి విగ్రహరాధన చేయవచ్చునని, విగ్రహరాధన విడిచిపెట్టి మానసీకారాధన చేయవలెనని దోమ్ములాడుచున్నారు. “అపచిరకుక్క కఱవదన్నట్లు” వాదము లాడుచున్నవారి కనుభవము సున్ననుమండి! ఇది గట్టిగా నమ్ముకొనవలెను. చేయవచ్చును చేయరాదను వారికి భ్రమ తీర్చలేదని నమ్మవలెను. మానసీకారాధనమంతో విగ్రహరాధన మంతేగాని యుపాసులకు కొంచెము భేదము. గుడ్డిలో మిల్లనయము. కాబట్టి ఓ పండితశ్రేష్ఠువారా! యిందలి దోషంబులుండినను మించగలండులకు మిక్కిలి వేమకొనుచున్నవాడను. తప్ప లేనివాడు ధరణిలోలేడు. శ్రీబ్రహ్మర్షణమనుః—

గద్య.
 ఇతి శ్రీ కాశీక్షేత్ర నివాసీయగు శ్రీమేష్వరమహంసావధూత
 దగంబర స్వాముల ప్రియశిష్యుడగు, శంకరమంచి
 లక్ష్మీసృసింహంగారి ప్రియశిష్యుడగు
 పూజి పద్ద - సాంబశివరావుచే
 వివిధితంబైన

విగ్రహారాధనమీమాంస.

సంపూర్ణము.

వేమనపద్య రహస్యార్థ తాత్పర్య బోధి.	౧౬౦ పుటలుగల ప్రథమ సుపుటము.	౧ ౦ ౦
వేదాంత కఠిన పదార్థముంజరి వచనకావ్యము.		౦ ౪ ౦
పునర్జన్మ సందేహ నివర్తి వచనకావ్యము.		౦ ౪ ౦
సద్యోముక్తిబోధి వచనకావ్యము.		౦ ౫ ౦
వేదాంత ప్రశ్నోత్తర ముక్తావళి నెడి గురుశిష్యసంవాదము.		౦ ౬ ౦
అనుభవానంద దీపిక వచనకావ్యము.		౦ ౬ ౦
మృత్యుంజయబోధి వచనకావ్యము.		౦ ౨ ౦
సహజాద్వైతానుభవప్రకాశిక వచనకావ్యము.		౦ ౨ ౦
సామెతల బ్రహ్మజ్ఞాన రహస్యార్థబోధి వచనము.		౦ ౫ ౦
బ్రహ్మజ్ఞాన ఉపసేశవాక్యంబులు, పరమహంసవిద్య.		౦ ౩ ౦
మరోవ్యాధికిమందు.		౦ ౨ ౦
పాపవిమోచని.		౦ ౨ ౦
హేమతారకవిద్య.		౦ ౨ ౦
జీవస్మృతీనాయని, పుత్రోత్సాహ ప్రదాయని.		౦ ౩ ౦
సూక్ష్మమోక్షమార్గము.		౦ ౪ ౦
అజ్ఞానధ్వంసిని.		౦ ౪ ౦
విగ్రహారాధన మీమాంస.		౦ ౨ ౦
పరమపురుషార్థ పంచ ప్రశ్నోత్తర రత్నములు.		౦ ౪ ౦
శుష్కవేదాంత సిద్ధాంతముల గర్వాపహారి.		౦ ౩ ౦
వీడివాడు అను వేదాంత గ్రంథము.		౦ ౨ ౦
గగనవిద్య, బ్రహ్మజ్ఞాన గానామృతము.		౦ ౩ ౦
జీవతత్త్వప్రబోధ కుసుమావళి.		౦ ౩ ౦
జీవేశ్వర సంయోగ రహస్యము.		౧ ౦ ౦
సుజ్ఞానతత్త్వ పూర్ణోదయంబను బ్రహ్మగీతా రహస్యము.		౦ ౮ ౦
ఆనందరామాయణము వచనకావ్యము. ఇందు రామాయణ కథయం		
తయు సమగ్రముగ నున్నది.		౧ ౦ ౦

ప మ్మి - త్యా గ రాయ సె ట్టి,

.శి.రాజరాజేశ్వరి నికేతన | పెన్. | పాఠచాకలపేట, మద్రాస్.

10765

